

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PHYSICO-MATHEMATICAL SERIES

ISSN 1991-346X

Volume 2, Number 306 (2016), 72–78

UDC 372.800.465.02

TECHNOLOGY OF CREATION OF WEB-FORM

U.B. Utebaev, K.U. Yessentayev, N.D. Darkhan

Kazakh state women's pedagogical university, Almaty, Kazakhstan.
esentaev_kairat@mail.ru

Key words: Form, Web-sites, HTML, PHP, POST, GET, method, action.

Abstract: In this article, we worked with the tags controls for web forms. We were looking for the right way how to increase the efficiency of application forms. We have tried to harness the power of completely basics of HTML and PHP languages. It is considered creating web forms technology for the web site. In HTML forms it is one of the most important elements of the site. With the help of the form sent for processing data on a server that users can enter. The main objective of this form of registration of the site, write a review and feedback, the feedback response to questions, the dialogue, voting and downloading files. And so in the HTML form it is created using the paired tags `<form>` `</form>`. The remaining elements of the form is located in between the paired tags. Buttons are not able to act independently, so their actions from our visit create a form. Forms of use are for a different purpose.

ӘӘЖ 372.800.465.02

WEB -ФОРМАЛАР ҚҰРУДЫҢ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Ұ.Б. Өтебаев, Қ.Ө. Есентаев, Н.Д. Дархан

Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті

Түйін сөздер: Форма, Web-сайт, HTML, PHP, POST, GET, method, action.

Аннотация. Бұл мақалада біз web формаларды басқару үшін қолданылатын тәгтермен басқару элементтерімен жұмыс жасадық. Форманы қолданудың тиімділігін арттырудың жолдарын іздедік. HTML және PHP тілдерінің негіздері мен мүмкіндіктерін толық пайдалануға тырыстық. Web-сайтқа арналған форма құрудың технологияларын қарастырдық. HTML формалары сайттың ең басты маңызды элементтерінің бірі болып табылады. Формаларды пайдаланушылар енгізген деректерді серверге өңдеуге жіберу үшін пайдаланады. Формаларға мысал ретінде сайттарға тіркелу, пікірлер жазып жіберу, кері байланыс, сұрақтарға жауап беру болмаса дауыс беру, файлдарды жүктеу сияқтыларды келтіруге болады.

Сонымен, форма HTML дің жұптасқан тегтері `<form>` `</form>` арқылы құрылады. Яғни, форманың басы `<form>` мен басталып, аяғы `</form>` мен аяқталады. Осы екі тегтің ортасына форманың қалған элементтері жайғасады. Батырмалар өздігімен еш әрекет жасай алмайды, сондықтан олардың әрекеті өзіміз жазатын форма өңдегіштері арқылы жүзеге асырылады. Формаларды әртүрлі мақсаттарда қолдану мүмкіндігі бар.

Қазіргі таңда дүниежүзілік компьютерлік интернет желісі - ғасырдың 90-жылдары компьютердің дамуына Internet және World Wide Web жүйелері үлкен әсерін тигізгені барлығымызға мәлім. Қазіргі кезде осы бағытта да компьютер өте үлкен қарқынмен дамуда. Оперативті ақпаратты алудағы негізгі құрылғының бірі болуда. Internet желісі- Бүкіләлемдік тор- WWW [World Wide Web] [5]. Берілген тор құжаттардың өзара бір-бірімен байланысы ретінде беріледі. Өзіміз білетіндей Internet желісі түрлі сайттардан тұрады. Сайттарды пайдалана білумен қатар оны құра білуде қажет. Ол әрине көптеген жұмыстарды қажет етеді, ең бастысы ол не

мақсатта құрылып жатыр? Әрбір Web-сайт тексттен, суреттерден, видео ұнтаспаларынан тұруы мүмкін. Бүгін біз Web-сайтқа арналған форма құрудың технологияларын қарастырамыз [1].

Формалар - web құжат жариялаушылар мен оқырмандар арасында ақпарат алмасуға мүмкіндік жасайды. Бұған дейін біз web-құжаттарды тек экранға шығару әдістерін талқылап келген болсақ, енді, керісінше оларға мәлімет енгізу әрекеттерін қарастырамыз. Формалар арқылы тұтынушыдан жалпы мәтін түрінде ақпарат сұрап алуға, "иә/жоқ" деген жауаптың бірін таңдауға немесе бірнеше жолдың біріне тоқтауға болады [3].

Формаларды әртүрлі мақсаттарда қолдану мүмкіндігі бар. Мысал ретінде, сайтқа кірген оқырмандардың ол туралы өз пікірлерін формаға енгізуі туралы айтуға болады.

Әрбір форма *<form>* осы тәгпен басталады. Оның қолданылатын форманы өңдеу программасын (скрипт) және мәліметтерді жөнелту әдісін көрсететін екі атрибутын анықтап алу қажет[4].

Мысал

Жаңа қолданушыны тіркеу туралы қарапайым форма:

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
<meta charset="utf-8" />
<title>
Тіркеу
</title>
</head>
<body>
<form action="http://example.com/app/profile.php" method="post">
<p>
<label for="username">
Аты:
</label>
<input type="text" name="username" />
<br />
<label for="nick">
ИИН:
</label>
<input type="text" name="nick" />
<br />
<label for="email">
Электронды почта:
</label>
<input type="text" name="email" />
<br />
<label for="sex">
Жынысы:
</label>
<input type="radio" name="sex" value="male" />
Ер
<br />
<input type="radio" name="sex" value="female" />
Әйел
<br />
<input type="radio" name="sex" value="secret" />
Жауап бергім келмейді
<input type="submit" value="Отправить">
<input type="reset" value="Очистить">
```

```
</p>
</form>
</body>
</html>
```

Бұл мысал үш мәтіндік өрістен тұратын формадан құралған, жынысты анықтауға радиобатырма, мәліметтерді жөнелтуге арналған батырма (*submit*) және тазалауға (*reset*) [2].

HTML тілінде формалар мынадай басқару элементтерінен тұрады:

- батырма: элемент `<input>` типтер *submit* (форманы жөнелтуші), *image* (сурет-батырма), *reset* (форманы тазарту, форманы бастапқы қалыпқа келтіру), *button* (батырма).

- *чекбокс* (жалауша): типі *checkbox*;
- радиобатырма: типі *radio*;
- меню: элемент `<select>` элементтерімен бірге `<optgroup>` және `<option>` ішінде;
- мәтіндік жол: типі *text*, және де `<textarea>` элементі (бірнеше жолдан тұратын мәтіндік өріс);

- пароль: типі *password*;
- жасырын өріс: типі *hidden*;
- файл: типі *file*[13].

HTML тілі қосымша элементтері:

- `<DATALIST>` элементі- мәтіндік жолды автотолтыру;
- `<OUTPUT>` элементі- басқа өрістер негізінде нәтижені есептеу;
- `<KEYGEN>` элементі –кілттерді генерациялау[8].;

FORM тегінің негізгі атрибуттары:

- *action* — Форма мәліметтерін қабылдап алып, оны өңдейтін URL-ды анықтайды. Егер бұл атрибут анықталмаса, онда мәліметтер форма орналасқан web-парақ адресіне жіберіледі.

- *method* — Форманы өңдеу программасына (скрипт) қалайша ақпарат жөнелтілетінін көрсетеді. Әдетте, оның мәні POST болады, мұндайда форма мәліметі URL-дан бөлек жеке жөнелтіледі. Ал оның мәні GET болса, онда мәлімет URL-мен бірге жіберіледі.

- *enctype* — Мәліметтерді кодтау әдісі.
- *accept-charset* —Қолданылып қойылған кодтарды қайта кодтауды ұсынады.
- *autocomplete* — Өрістердің автотолтырылуын қосады[7].

Форманы жөнелту

Форманы жөнелту үшін екі әдіс қолданылады: GET және POST. GET әдісін мына жағдайда қолдану керек: Егер форманы өңдеуге сервер тарапынан келесі іс-әрекеттер болған жағдайда, *мысалы* іздеу. Мәліметтерді модификациялау жағдайында POST әдісі қолданылады.

Әр кезде сайтқа кіргенде түрлі формалармен енгізу ұяшықтарына тап боламыз. Формадағы берілгендер қалайша өңделеді деген сұраққа PHP арқылы деп жауап береміз. Ең бірінші алдымен кез-келген адреске хат жіберетін форма құрайық:

```
<form method = "POST" action = "action.phtml">
<p><input type = "text" name = "email" size = "20">
<br><input type = "text" name = "name" size = "20">
<br><textarea rows = "2" name = "txt" cols = "20" ></textarea>
<br><input type = "submit" value = "Send" name = "B1">
<input type = "reset" value= "Clear" name = "B2" ></p></form> [6].
```

Бұл HTML кодты браузермен жүктегенде біз үш енгізу ұяшығы бар форманы көреміз. “Send” батырмасын басқаннан кейінгі өңдеу операциясы *action.phtml* файлына беріледі. “email” атты бірінші ұяшыққа, сайтқа кіруші хат жіберілетін адресі енгізеді. “name” атты екінші ұяшыққа сайтқа кіруші өз аты-жөнін енгізеді. Келесі “txt” атты енгізу ұяшығы хат жазу үшін арналған. Енді ең негізгі бөлікке өтетін болсақ, ол *action.phtml* файлындағы форма өңдеушісін құру. Форманы өңдеудің PHP коды:

```
<?php mail($email, $name, $txt); ?>
```

Көріп отырғанымыздай формадағы енгізу ұяшықтарына тағайындаған аттарымыз сол күйінше

айнымалы ретінде PHP скриптіне өтіп кетті. Бұл айнымалылардың PHP-дегі мәндері енгізетін ұяшыққа сәйкес болады. Адрес \$email айнымалысында, аты-жөні \$name айнымалысында, мәтін \$txt айнымалысында болады[8]. PHP-де поштамен хат жіберудің амалдары өте көп, соның біреуін қарастырайық, ол mail функциясы. Оның синтаксисі:

```
mail($mail, "хат енгізілді", $str, "From: хат");
```

Мысалыға, кейбір мақалаларға кірушілер жөнінде талдау жасау үшін сайттың бірнеше бетін бақылайтын жүйені қарастырайық. Ол үшін бізге сайтқа кіруші жөнінде ақпарат қажет болады, ол PHP-де автоматты түрде мүмкін. Бұл ақпаратты біз өзіміздің пошталық жәшігімізге жіберіп отырамыз[9]:

```
<?php
$host = gethostbyaddr($REMOTE_ADDR);
$ip = getenv("REMOTE_ADDR");
$date = date("d M Y, H:i:s");
$str = ("
Дата - $date
Хост - $host
IP-адрес - $ip
-----");
mail($email, "статистика", $str, "From: информация");
?>
```

1 Листинг. Input элементі арқылы басқару.

```
<form action="/example.php" method="GET" target="_blank">
<table style="width: 300px;">
<tr>
<td>Логин:</td>
<td width="100"><input type="text" name="username" size=12 /></td>
</tr>
<tr>
<td>Пароль:</td>
<td><input type="password" name="passwd" size=12 /></td>
</tr>
<tr>
<td>Жынысы: </td>
<td><input name="sex" type="radio" value="male"> муж.
<input name="sex" type="radio" value="female" /> жен.</td>
</tr>
<tr>
<td>Эл.адресі:</td>
<td><input type="text" name="email" size=12 value="e@mail" /></td>
</tr>
<tr>
<td>Жаңалықтарға жазылу:</td>
<td><input type="checkbox" name="subscribe" value="1" checked /></td>
</tr>
<tr>
<td><input name="invisible" type="hidden" value="hiddendata" /></td>
<td><input type="submit" value="OK" /> <input type="reset" value="Сброс" /></td>
</tr>
</table>
</form>
```

Логин:
Пароль:
Жынысы: ер. әйел.
Эл. адресі:
Жаналықтарға жазылу:

1-сурет – Тіркеу

1 –ші листингтегі форма дизайнына кестелік құрылым қолданылған. Кестелерді қолдану формамен жұмыс істеудің ыңғайлылығын бірнеше есеге артырады.

2 Листинг. Кері байланыс

```
<form method="POST" name="feedback" action="/example.php"
  style="width: 576px; margin: 0 auto; padding: 0; font-style: normal;
  text-align: left; border: solid 1px silver; background-color: #EEE;">

<div style="padding: 6px 2px;"> <!-- begin wrapper -->

<div style="clear: both;">
  <span style="width: 250px; float: left;">
    Ваше имя: <input type="text" name="username" size=16 />
  </span>
  <span style="width: 250px; float: right; text-align:right;">
    Эл.почта: <input type="text" name="email" size=16 />
  </span>
</div>

<div style="clear: both;">
Укажите степень важности вопроса:
<select name="priority" style="width: 250px; float: right;">
  <option>Обычный</option>
  <option>Важный</option>
  <option>Критичный</option>
  <option>Риторический</option>
</select>
</div>

<textarea name="message" rows=5 cols=30
  style="clear: both; width: 560px;" placeholder="Ваш вопрос..."></textarea>

<div style="text-align: right;">
  <input type="submit" value="Отправить" />
  <input type="reset" value="Очистить" />
</div>
</div> <!-- end wrapper -->
</form>
```

Ваше имя: Эл.почта:

Укажите степень важности вопроса:

Ваш вопрос...

2-сурет – Кері байланыс

HTML тілі `<Input>` тәгі сияқты, және басқа да басқару элементтер тегтерін ұсынады, мысалы, `<textarea>` бірнеше жолдан тұратын мәтіндік өріс, және де тізім (`<select>`) [11]. Кері байланыс үшін құрылған қарапайым формада осы айтылған элементтерді көркемдеп қолдану 2-ші суретте мысал ретінде келтірілген.

3Листинг. Файлды жүктеуге арналған форма.

```
<form name="upload" action="/example.php"
  method="POST" enctype="multipart/form-data">
  <p>Укажите файл для загрузки:<br />
  <input type="file" name="filename" /></p>
  <input type="submit" value="OK" />
</form>
```

Форманы асинхронды түрде өңдеу.

Бүгінде web формалардан алынатын мәліметтерді өңдеуде AJAX асинхронды технологиясы кеңінен қолданылады, себебі ол қайта жүктеусіз-ақ web парақтарды жаңартуға мүмкіндік береді[4].

4Листинг. Жүктелген файлдарды өңдеу.

```
<?php
$uploaddir = '/files';

foreach ($_FILES as $key=>$val) {
  // выполнять обработку, если файл загружен без ошибок
  if ($_FILES[$key]["error"] == UPLOAD_ERR_OK) {
    $from = $_FILES[$key]["tmp_name"]; // временное имя
    $to = $_FILES[$key]["name"]; // исходное имя
    // перемещение из временного в постоянный каталог
    move_uploaded_file($from, "$uploaddir/$to");
  }
}
?>
```

Бір web-парақта орналасатын формалар саны шектелмейді, бірақ та бір форманың екінші бір форманың ішіне кіріп кетпеуін қадағалап отыру керек. Формалар арқылы тұтынушыдан жалпы мәтін түрінде ақпарат сұрап алуға, "иә/жоқ" деген жауаптың бірін таңдауға немесе бірнеше жолдың біріне тоқтауға болады [11]. Формаларды әртүрлі мақсаттарда қолдану мүмкіндігі қарастырылады. Формалар арқылы тұтынушыдан жалпы мәтін түрінде ақпарат сұрап алуға, "иә/жоқ" деген жауаптың бірін таңдауға немесе бірнеше жолдың біріне тоқтауға болады. Формаларды әртүрлі мақсаттарда қолдану мүмкіндігі бар. Мысал ретінде, сайтқа кірген

оқырмандардың ол туралы өз пікірлерін формаға енгізуі туралы айтуға болады, жалпы HTML формаларын пайдалану аймағы алуан түрлі болып келеді.

Қорыта келе, түрлі технологияларды пайдаланып, web формаларды басқарудың тиімді және ұтымды тұстарын көрсеттік.

ӘДЕБИЕТ

- [1] Дронов В. «PHP и MySQL» Санкт Петербург 2005г
- [2] Котеров Д.В., Костарев А.Ф. PHP5. СПб.: БХВ-Петербург, 2006.-1120с.:ил.
- [3] Шапошников. PHP 5.1 : учебный курс. СПб [и др.] : "Питер", 2007. — 192 с.
- [4] Харрис Э. PHP/MySQL для начинающих./Пер. с англ.-М КУДИЦ-ОБРАЗ, 2005-384с.
- [5] Стивен Хольцнер. PHP в примерах Пер. с англ.-М.:000 «Бином-Пресс», 2007г.-352с.:ил.
- [6] О.Н.Рева. HTML. Просто как дважды два. Москва: Эксмо, 2009. – 256с.
- [7] С.Велихов. Справочник по HTML 4.0. Серия книг «Руководство по работе: советы, хитрости, трюки и секреты». Москва: Бук-пресс, 2009. – 412с.
- [8] Е.Л.Полонская. Язык HTML. Самоучитель.: - М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. – 320с.
- [9] Дронов Владимир. «HTML 5, CSS 3 и Web 2.0. Разработка современных Web-сайтов», М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. – 320с.
- [10] Крайнак Джо. «Создание Web-страниц» Москва: Бук-пресс, 2008.
- [11] Глушаков С. В., Жакин И. А., Хачиров Т. С., «Программирование Web-страниц. JavaScript. VBScript»
- [12] Макфедрис. Пол. «Создание Web-страниц. Полное руководство»
- [13] Айзекс С., «Динамический HTML. Секреты создания интерактивных Web - страниц» М.: Издательский дом «Вильямс», 2008.

REFERENCES

- [1] Dronov V. «PHP and MySQL» St. Petersburg 2005
- [2] Koterov DV Kostarev AF PHP5. SPb.: BHV-Petersburg, 2006.-1120s.: Il.
- [3] Shaposhnikov. PHP 5.1: Training Course. St. Petersburg [et al.], "Peter", 2007. - 192 with.
- [4] E. Harris PHP / MySQL for beginners. / Trans. Anglo-M Kudits image, 2005-384s.
- [5] Steven Holzner. PHP examples Pere. with angl.-M.: 000 "Bean-Press" 2007g.-352s: yl.
- [6] O.N.Reva. HTML. Just as ABC. Moscow: Eksmo, 2009. - 256s.
- [7] S.Velihov. Guide to HTML 4.0. A series of books "Manual work: tips, tricks, tricks and secrets." Moscow: Buk-press, 2009. - 412c.
- [8] E.L.Polonskaya. HTML language. : Tutorial - M.: Publishing House "Williams", 2003. - 320C.
- [9] Vladimir Dronov, «HTML 5, CSS 3, and Web 2.0. Development of Web-sites today, "M.: Publishing House" Williams", 2003. - 320C.
- [10] Joe Kraynak, "Creating Web-pages" Moscow: Buk-press in 2008.
- [11] Glushakov SV, Zhakin IA, Khachirov TS, "Programming of Web-pages. JavaScript. VBScript »
- [12] Makfedris, Paul, "Creating Web-pages. Complete Guide "
- [13] S. Isaacs, «Dynamic HTML. Secrets of creating interactive Web - pages of "M.: Publishing House" Williams ", 2008.

ТЕХНОЛОГИЯ СОЗДАНИЯ WEB-ФОРМ

У.Б. Утебаев, К.У. Есентаев, Н.Д. Дархан

Казахский государственный женский педагогический университет

Ключевые слова: форма, web-сайт, HTML, PHP, POST, GET, method, action.

Анотация. В статье рассмотрена работа с тегами элементов управления для web-форм. Был осуществлен поиск правильных путей, увеличения эффективности применения форм, использования всех возможностей основы HTML и языков PHP. Рассмотрены вопросы создания технологии web-форм для web-сайта. В HTML-формы являются одним из наиболее важных элементов сайта. С помощью формы отправляют данные для обработки на сервер, которые вводятся пользователями. Основной задачей формы является регистрация сайта, возможность высказать мнение и отзывы, обратная связь - ответы на вопросы, диалог, голосования и загрузка файлов. Итак, форма в HTML создается с помощью спаренных тегов <form> </form>. Остальные элементы формы расположен в между спаренными тегами. Кнопки не в состоянии действовать самостоятельно, поэтому их действия зависят от создающихся форм. Формы используются для различных целей.

Поступила 15.03.2016 г.